

Проблеми сприйняття політики сучасним українським суспільством

Процес переходу українського суспільства до постфордизму є болючим: по-перше, шоком видався різкий перехід до капіталістичних відносин, по-друге, таким же шоком стала незворотні процеси демократизації та лібералізації. Суспільству довелося пережити також процеси приватизації та поділів. В результаті на передній план вийшли ті, хто зміг у вищенаведених періоди накопичити капітал незалежно від легальності методів, що за фактом є процесом природнім, проте для українського суспільства неприйнятним: у ньому, особливо в його старших поколіннях, глибоко вкоренились погляди щодо невід'ємності політики від моралі, ставлення до політичних діячів як до кращих довірених осіб, очікування від них чесності та порядку. Політичні інтриги радянської епохи ніяк не виходили за рамки політичних еліт, не просочувались у мас-медіа.

Поняття «клану», «фінансової групи» для пересічного українця, що своїм життям торкнувся політичного життя в СРСР, є цілком неприйнятними. Те, чого очікували від політика як дійсно делегованого народом, не збігається з сьогоднішньою відвертістю висвітлення інтересів політикуму, які своїм меркантильним змістом шокують пересічного громадянина. Ніколи не будучи наближеними до політичної сфери як такої, не говорячи про інтриги та інтереси в ній, у громадянина прокидається відразу до політики, апатія.

Натомість висока явка на виборах говорить про те, що громадянин цілком підвладний пропаганді, що ніби «заліковує рани» в катастрофізмі його світосприйняття.

Слово «бізнес» як таке тривалий час навіть за часів незалежності було чужим і незбагненим. Те, що політика сьогодні в безлічі своїх проявів і їхній суті є сферою бізнес-інтересів, збуджує в громадянині низку почуттів: від цілковитої ненависті до всього, що політики стосується (переважно номінально) до цинізму в виборі, у виді участі та її методах.

Незбагненим є перетворення політичних сил на фінансові групи, ідеологій – на бренди, історії – на предмет для маніпуляцій і заповнення ефіру.

Але і досі спостерігається, що старше покоління не має прикладів для порівняння, окрім «до» і «після» розпаду, в той час як покоління молодше втягується в політичне життя настільки, наскільки вважає вигідним.

Згідно з Бурдье, «основною ставкою в політичній грі є не тільки й навіть не стільки монополія використання об'єктивованих ресурсів політичної влади (фінансів, права, армії тощо), скільки монополія виробництва і розповсюдження політичних уявлень і думок: саме вони володіють тією мобілізуючою силою, котра дає життя політичним партіям і правлячим угрупованням» (П.Бурдье, «Соціологія політики»). Якщо в європейському суспільстві це давно було сприйнято та зрозуміле, то наш соціум у своєму загальному розумінні здатен поки що лише визнати це, але ніяк не проаналізувати.

Таким чином, ми все так же цинічно можемо покладатись на зміну поколінь, факт якої може змінити наше усвідомлення політики, її сприйняття та ставлення до неї, її інститутів і сил.

Підводячи підсумок, варто додати, що якщо таке поняття, як симуляція, було впроваджено в наукове середовище європейської академічної науки вже в середині ХХ ст. і в подальшому стало фігурувати в безлічі емпіричних дослідженнях, то в проекції нашого політикуму симуляція присутня ні в якому разі не менше, як і в ЗМІ, проте все так же лишається незбагненою.